

Afd. Nieuw-Guinea.

GEHEIM

No. G-0807. / 18. IV

v.i. : Afd. M. Z.

Kabinet.

7/7

Onderwerp: Berichten omtrent voorgenomen infiltraties op Nieuw-Guinea.

Teat...

NOFA

GEHEIM

6-7.50

H. Krigger, de d...

De laatste tijd worden voortdurend berichten ontvangen (de betrouwbaarheid waarvan niet in alle delen vaststaat) omtrent voorbereidingen in de R.I.S. tot gewapende infiltratie op Nieuw-Guinea. Een bloemlezing moge hieronder volgen:

A. Een vrij hoog geëvalueerd bericht meldt, dat de T.N.I. Kapt. TELWE door Kol. SIMATUPANG naar DJAKARTA werd ontboden om orders m.b.t. NIEUW-GUINEA in ontvangst te nemen. De indruk bestaat, dat op instigatie van de DJOCJA-regering de doelbewuste infiltratie op NIEUW-GUINEA wordt geïntensiveerd, nu de deelstaat OOST-INDONESIE praktisch is geliquideerd. Maj. PIETERS zou in CELEBES eenheden vormen uit de guerilla-benden, die dan ter beschikking zouden worden gesteld van Kapt. TELWE voor "special operations".

Door deze guerilla's als Apris-eenheden naar verder gelegen eilanden (KEI en AROE) te vervoeren bereikt men een dubbel doel. Men is deze ongeregelde benden kwijt op CELEBES en zij kunnen worden ingezet zowel tegen de ZUID-MOLUKSE REPUBLIEK als tegen NIEUW-GUINEA.

Deze troepen-verschepingen bieden de Maj. PIETERS en de Kapt. TELWE de kans, op weinig opvallende wijze hun voor "special operations" bestemde eenheden een stapje dichterbij NIEUW-GUINEA te brengen. TOEAL en DOBO (op de KEI- en AROE-eilanden) liggen vlak tegenover de onbeschermde Zuidkust van NIEUW-GUINEA.

B. De Menadonees MANOPPO, werkzaam bij de N.N. G.P.M. te SORONG, zou in contact staan met de T.N.I. Kapt. LUNTUNGAN, cdt. van een onderdeel infiltratie-troepen bestemd voor NIEUW-GUINEA.

C. Op 19 - 4 - 50 werd te SAUSAPOR (Vogelkop) door de Papoea-bevolking een prauw met 6 personen van Ambonse landaard aangehouden en aan de politie te SORONG overgegeven wegens het niet in bezit hebben van geldige papieren.

Het bleken infiltranten te zijn onder leiding van een zekere LATUMAKULITA, ex-sergeant N.E.F.I.S. gedurende de oorlogsjaren, daarna mantri-politie te BIAK, vervolgens klerk bij de N.N.G.P.M. te SORONG en tenslotte guerilla-leider ten tijde van de tweede politionele actie op JAVA. Hij verklaar-

AFGEDAAN BIJ

Verb. 7-7-50 h. Y...

de in opdracht van de secretaris der B.P.I. (Badan Perdjuangan Irian)¹⁾ te DJOCJA, de T.N.I. Kapt. T.S.SOEPARNO, naar NIEUW-GUINEA te zijn gezonden om propaganda materiaal te verspreiden en het volk van IRIAN op te wekken tot de vrijheidsstrijd. Volgens LATUMAKULITA moet SOEPARNO als de eigenlijke leider van de B.P.I. gezien worden; als zodanig staat deze in nauw contact met de DJOCJA-regering.

D. Op BIAK werd een geheim schrijven onderschept van het "Comité voor de instandhouding van de Proclamatie van 17 Augustus 1945", Afd. Indonesia Timur, inhoudende aanwijzingen om de resultaten van de arbeid van de ter Eerste Unieconferentie te DJAKARTA ingestelde Gemengde Nieuw-Guinea Commissie niet af te wachten, doch de onafhankelijkheidsorganisaties (in NIEUW-GUINEA) steeds krachtiger te maken overeenkomstig nader gegeven orders.

Deze houden o.m. in de Nederlanders te boycotten door niet bij hen te werken; geen voedingsmiddelen aan de Nederlanders en hun handlangers te verkopen; geen belasting te betalen; elke handlanger van de Nederlanders te elimineren.

Verder moeten er geheime veiligheidscorpsen opgericht worden, die minstens drie maal zo sterk zijn als het leger en de politie op NIEUW-GUINEA, bij elke kerk en op elk bestuurskantoor personen geplaatst om het doen en laten van de Nederlandse overheid te observeren en te signaleren.

E. Uit het appreciatie-rapport van de politiek-militaire toestand in INDONESIË (afgesloten 25 Mei 1950) wordt het volgende aangehaald:

INFILTRATIE IN NEDERLANDS NIEUW-GUINEA.

Hoewel momenteel NIEUW-GUINEA niet die publiciteit geniet, welke het voor en omstreeks de eerste conferentie van UNIE-Ministers had, betekent dit geenszins, dat van Indonesische zijde minder aandacht dan voorheen aan de IRIAN-kwestie zou worden besteed.

Kort na de soevereiniteitsoverdracht werden berichten ontvangen, volgens welke van R.I.S. (N. R.I.)-zijde, met name door Luitenant-Kolonel LOEBIS, Hoofd van het centrale inlichtingen-apparaat van de APRIS, plannen waren ontworpen voor de opbouw van een agentennet en propaganda-apparaat in OOST-INDONESIË en NIEUW-GUINEA. Speciale

agenten -3-

Noot: 1) Dezelfde organisatie, welke het propagandablad "Suara Irian" uitgeeft onder redactie van LATUMAHINA en SILAS PAPARE.

agenten, waaronder zowel Indonesiërs als Indo-Europeanen, zouden hiervoor worden opgeleid. Deze agenten zouden tot bijzondere opdracht hebben, de aansluiting van genoemde gebieden bij de N.R.I. voor te bereiden.

Een andere figuur in dit verband genoemd is Majoor PIETERS, Commandant van de commandogroep "IRIAN DAN MALUKU", ex-Inlichtingenofficier van de Brigade WAROUW. De Majoor PIETERS zou in ZUID-CELEBES in totaal 800 man voor deze commandogroep hebben gerecruteerd, merendeels bestaande uit Oost-Indonesiërs. Indo-Europeanen, die eveneens zouden zijn aangeworven, zijn in het bijzonder bestemd om na een korte opleiding tot radiotelegrafist, als kolonist naar NIEUW-GUINEA te worden gestuurd om aldaar een radio-verbindingsnet op te zetten. Meergenoemde Majoor PIETERS werd laatstelijk te MAKASSAR gesignaleerd bij het Bataljon WORANG (ex-Brigade WAROUW).

De huidige situatie in de N.I.T. en de reeds van oudsher bestaande prauwverbindingen tussen bepaalde delen van OOST-INDONESIE en NIEUW-GUINEA maken eerstgenoemd gebied geschikt voor springplank naar IRIAN.

Onlangs, uit betrouwbare bron, verkregen berichten wijzen op een grondige voorbereiding en uitwerking der infiltratieplannen.

De voor deze infiltratie aangeworven personen worden via SOERABAJA naar het eiland BAWEAN (Noord van SOERABAJA) overgebracht, alwaar een doorgangs- en screeningskamp zou zijn gevestigd. Na selectie worden de kandidaten volgens de nog niet bevestigde berichten overgebracht naar het eiland KANGEAN, Oost van MADOERA, alwaar hun eigenlijke opleiding begint. Na beëindiging van de opleiding worden de infiltranten overgebracht naar het eiland KAMOEDI, eveneens Oost van MADOERA, waarvandaan de infiltranten in groepjes per prauw via OOST-INDONESIE naar hun plaats van bestemming worden gevoerd. Dit systeem van verspreide screenings-, opleidings- en inschepingskampen werd met opzet gekozen, teneinde elke contraspionage-activiteit onmogelijk te maken. Het ligt in de bedoeling een drietal groepen op te leiden en wel:

1. een groep, bestemd om de eerste contacten te leggen;
2. een groep, bestemd voor het voeren van illegale politieke agitatie;
3. een groep, welke guerilla-activiteit moet voeren, teneinde de Nederlandse troepen te binden en verdere gewapende infiltraties van de A.P.R.I.S. voor te bereiden.

De propaganda en legale politieke activiteit binnen de R.I.S., gericht op aansluiting van

NIEUW-GUINEA bij INDONESIA, wordt gevoerd door de "PUSAT BADAN PERDJUANGAN IRIAN" met hoofdkwartier te DJOKJA en consulaten in vrijwel alle grote steden in INDONESIA.

Een nog onbevestigd bericht, afkomstig uit betrouwbare bron, weet te melden, dat SOENGGKONO door SOEKARNO zal worden belast met de coördinatie en leiding van de infiltratie-activiteit met betrekking tot NIEUW-GUINEA.

President SOEKARNO zou n.l. zelf zeer nauw betrokken zijn bij de plannen ten aanzien van NIEUW-GUINEA.

Van de bijzondere belangstelling voor NIEUW-GUINEA getuigen 's President's herhaalde uitlatingen over IRIAN als "Indonesia Irredenta".

Reeds werd opgemerkt, dat SOENGGKONO een bepaalde reputatie als guerillaleider geniet; ook op het gebied van de infiltratie heeft hij zijn sporen verdiend. Recent zijn de pogingen van SOENGGKONO om BALI en LOMBOK - officieel behorend tot de N.I.T. - door middel van infiltratie onder zijn controle te brengen, hetgeen evenwel niet de goedkeuring van de APRIS-leiding zou hebben.

F. Het inlichtingenrapport van de Gouverneur van NIEUW-GUINEA ddo. 26-6-50 vermeldt de volgende berichten:

Te MAKASSAR worden openlijk guerillastrijders aangeworven en getraind voor de invasie van IRIAN, hetgeen binnenkort te gebeuren staat. In de tweede helft van Mei zijn troepen voor AMBON naar TIMOR vertrokken, waarbij ingeschreven infiltranten voor IRIAN. Tevens werden pogingen gedaan infiltranten in te schuiven bij werkersgroepen voor NIEUW-GUINEA, o.a. bij de N.N.G.P.M. De infiltranten zijn veelal communistisch geïntereerd. De troepen van de brigade WAROUW te MENADO spreken openlijk uit dat zij bestemd zijn voor IRIAN, idem MOROTAI. Luitenant-Kolonel WAROUW is troepencommandant van NOORD-CELEBES en NOORD MOLUKKEN, bij wie zou worden ingedeeld een op Japanse leest geschoeide groep van 60 informanten onder Kapitein TELWE. TERNATE, alwaar gevestigd Consulaat BPI DJOCJA thans actiebasis tegen AMBON, maar overschakeling op IRIAN is eenvoudig. De TANIMBAR-, ~~ETI~~- en AROE-eilanden zijn thans door de APRIS bezet met eenheden van het bataljon ABDULLAH, welke afkomstig is uit brigade WAROUW en communistisch geïntereerd. Ik wijs op de uitlatingen van MOHAMMED YAMIN: "Heb nog enige maanden geduld, dan zullen we wat beleven". Radio-AMBON meldde 3dezer bezetting van DOBO door 200 man APRIS uit het bataljon ABDULLAH, waarbij documenten werden buitgemaakt waaruit gebleken dat APRIS-eenheden bestemd waren voor doorstoot naar NIEUW-GUINEA.

KEI-

G. Een bericht van 6 Juni meldt, dat de R.I.S. voornemens is een Papoea-bataljon op te richten, bestemd voor infiltratie op NIEUW-GUINEA; dit, tezamen met een ander ongenoemd bataljon, zal verenigd worden tot het PATTIMURA-bataljon. In een brief van een Papoea-militair, ingedeeld bij het PATTIMURA-bataljon, Div. IV, POLONIA, DJAKARTA, schrijft deze, dat hij straks met 3000 man naar AMBON vertrekt en dat daarna NIEUW-GUINEA aan de beurt is. Het genoemde PATTIMURA-bataljon schijnt thans te MAKASSAR te zijn.

H. Een bericht ddo. 5 Juni meldt, dat te DJOCJA een militaire school voor Irianen is opgericht.

Inferkante
2

I. N. JOUWE, adviseur van de Nederlandse delegatie in de Gemengde Nieuw-Guinea Commissie, rapporteerde, dat hij op doorreis te DJAKARTA zijnde benaderd is een 50-tal landgenoten, werkzaam in R.I.S.-dienst bij politie, ondernemingswachten, leger en scheepvaart, die gaarne terug wilden naar NIEUW-GUINEA. SILAS PAPARE, adviseur van de Indonesische delegatie in vorenvermelde commissie, had onder hen propaganda gemaakt voor dienstname in een PAPOEA-bataljon voor infiltratie op NIEUW-GUINEA, waar zij niets voor voelden, doch zij waren bevreesd eventueel daartoe geprest te zullen worden.

Dit overzicht van berichten van de laatste tijd maakt het aannemelijk, dat althans van militaire zijde in de R.I.S. voorbereidingen worden getroffen voor gewapende infiltratie op NIEUW-GUINEA. In hoeverre ook de R.I.S.-regering hierin betrokken is, is nog niet duidelijk, doch vast staat wel dat zij geen gezag heeft over de militaire kliek. Geheel vrijuit gaat de R.I.S.-regering zeker niet, aangezien zij de personen van LATUMAHINA en PAPARE, verantwoordelijk voor de kwalijke propaganda-acties van de BADAN PERDJUANGAN IRIAN en derzelve blad "SUARA IRIAN", officieel heeft aangetrokken als adviseurs van de Indonesische delegatie in de Gemengde Nieuw-Guinea Commissie.

Dat deze infiltraties inderdaad voorbereid worden lijkt ook daarom niet onwaarschijnlijk, omdat zulks past in het gehele systeem van de SULTAN van DJOCJA als minister van defensie. De niet gezagsgetrouwe troepen, zowel als de onregelde, ongedisciplineerde benden (guerilla's) zijn door hem gedirigeerd naar OOST-INDONESIE. Dit verbetert voor de R.I.S. de situatie op JAVA, terwijl tevens voorkomen wordt, dat tegen hen gezagsgetrouwe troepen moeten worden ingezet, derhalve in feite een broederkrijg ontketent. In de-

zelfde gedachtengang lijkt het logisch die ongewenste en ongeregelde troepen en benden verder in te zetten tegen de ZUID-MOLUKSE REPUBLIEK en tegen NIEUW-GUINEA: men is ze alsdan op JAVA en CELEBES kwijt, terwijl het elimineren wordt overgelaten aan AMBONEZEN en NEDERLANDERS.

De Gouverneur van NIEUW-GUINEA acht, in overleg met zijn militaire adviseurs, blijkens zijn telegram No. 38, de kans op gewapende infiltratie dermate groot, dat hij de Nederlandse Regering dringend meent te moeten vragen om versterking van de beschikbare afweermiddelen.

Daarnaast lijkt het gewenst en noodzakelijk de H.C. te DJAKARTA op te dragen minister-president HATTA in kennis te stellen met de veront-rustende berichten (zonder in details te treden), welke de Nederlandse Regering bij voortduring bereiken omtrent voorbereidingen van gewapende infiltraties en omtrent activiteiten van de BADAAN PERJUANGAN IRIAN en andere organisaties, welke niet geacht kunnen worden in overeenstemming te zijn met de goede betrekkingen tussen de beide UNIE-partners en welke weinig bevorderlijk zijn om de komende onderhandelingen betreffende de toekomstige staatkundige status van NIEUW-GUINEA tussen de Regeringen van de R.I.S. en van NEDERLAND in de juiste sfeer te doen houden.

6 Juli 1950.

[Handwritten signature]

Het eerste (1) moet de aandacht hebben.

Het tweede (2) lijkt mij nog niet afpakken. Het kan in Irian allen te komen leidt, het kan nog overweldigende te maken zijn.

[Handwritten mark]